

Posamezna številka 1 Din mesečno, če se sprejema list v upr. št., naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inseratov po dogovoru.

PONEDELJSKI SLOVENECEC

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. 40-01, 40-02, 40-03, 40-04 in 40-05. List izhaja vsak ponedeljek.

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6. Poštni ček račun. Ljubljana 15.179. Telefon št. 2992.

Položaj koroških Slovencev

Voditelj Slovencev dr. Tischler pri novem deželnem glavarju
Novo oblasti so zagotovile neoviran obstoj kulturnega in gospodarskega delovanja — Nikdo ni bil preganjan zaradi slovenske narodnosti

Objava Prosветne zveze

Celovec, 18. marca 1938.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu je razposlala na svoja društva, posojilnice in svojim zapnikom nujno okrožnico, ki pojasnjuje njeno stališče do novega položaja. Iz nje posnemamo:

»Zastopnikom naših slovenskih organizacij daje osrednja kulturna organizacija sledeče na znanje:

1. Zastopnik deželne vlade je pooblastil za izjavo, da bo nova deželna vlada spoštovala slovensko narodno zvestobo in bo koroškim Slovencev pustila polno kulturno in gospodarsko svobodo.

2. Prosvetna društva, posojilnice in ostale gospodarske organizacije koroških Slovencev delujejo kot doslej — neovirano tudi v bodoče.

3. »Koroški Slovencec izhaja kot doslej.

4. Eventualne ovire pri narodnem udeleževanju oseb ali organizacij naj se nemudoma javijo, da bo mogoče na pristojnem mestu poskrbeli za odpravo.

Naše rojake pozivamo k železni disciplini in brezpozgojni pokorščini napram novi državi in njenim oblastem. Kakršnakoli bojazen ali strah sta neosnovana. Oblast jamči za popoln red in mir tudi pri nas. — Naše vodilne moze in fante izrečno prosimo, da vplivajo pomirjujoče na vse ljudstvo. Se enkrat povdarjamo: železno disciplino!

Okrožnica je datirana s 16. marcem. K temu bi bilo pripomniti, da se doslej nobenemu koroškemu Slovencev ni ničesar zgodilo zaradi tega, ker je bil zaveden Slovenec. Dejanskega nasilja ni doslej nihče utrpel. Razne neodgovorne vesti o nasiljih in preganjanjih na Koroškem niso resnične in zato tako poročanje samo škoduje slovenski manjšini na Koroškem.

Voditelji manjšine pri Pawlowskem

Pod gornjim naslovom objavlja graška »Tagespost« dopis iz Celovca, da sta se v četrtek, dne 17. marca oglasila pri deželnem glavarju Pawlowskemu zastopnika slovenske narodne manjšine in sicer dr. Tischler in dr. Petek, ki sta sprlo nesrečnega poročanja po inozemskem tisku izpovedala, da slovenska Prosvetna zveza takšne neresnične vesti inozemskega tiska o položaju slovenske manjšine z ogorčenjem zavrača. Oba gospoda sta deželnega glavarja prosila, naj vzame slovensko manjšino v svoje varstvo in skrbstvo. Nadalje sta izjavila, da glasilu manjšine »Koroški Slovencec« nemoteno izhaja naprej in da si bil aretirani niti urednik tega lista niti nobeden drugi Slovenec in da so koroške merodajne oblasti zagotovile nadaljni nemoten obstoj slovenskim

Zemunska vremenska napoved. Evropa: Visok zračni pritisk, ki se združuje nad južno polovico evropske celine, povzroča še vedno jasno vreme v zapadni, srednji in južnovzhodni Evropi. Nizek zračni pritisk nad afriško celino je razširil svoj vpliv nad Sredozemskim morjem, kjer se je poglobil in je ponekod tudi deževalo. Nad severno polovico Evrope vlada nizek zračni pritisk z oblačnim vremenom, ponekod z dežjem in snegom. —

Val samomorov na Dunaju

Dunaj, 20. marca. TG. Bivši voditelj Heimwehra in večkratni minister Neustätter-Stürmer se je v svojem stanovanju ustrelil. Bil je 43 let star, Rodil se je v rojstnem kraju Hitlerja v mestecu Braunau. Od l. 1930. dalje je bil poslanec. Ob priliki narodnosocialističnega puča l. 1934. je osebno poveljeval heimwehrovskim in vladnim četam ter grozil, da bo kancelerske palače bombardiral, ako ne izpuste Dollfusa. Šele na Feyerov prošnjo tega ni storil. Od takrat naprej sta bila s Feyem velika nasprotnika. Leta 1936. je bil imenovan za poslanika v Budimpešti. On je bil zakonski sin Markija de Gozani, toda po smrti svoje matere, ki je bila zadnja iz rodu Neustätter-Stürmer, je dosegel, da je spremenil ime v ime svoje matere.

Samomori židovskih pripadnikov trajajo dalje. Češkoslovaški listi poročajo, da je v noči od 18. na 19. marca napravilo samo na Dunaju 60 ljudi samomor, med njimi mnogo trgovcev in zdravnikov. Med njimi je tudi lastnik velike trgovine na Mariahilfer cesti Gerstl ter istotako veletrgovec Unger. Dunajska radiopostaja je sinoči val samomorov tudi omenila ter pripomnila, da je med nasprotniki režima in med židovstvom takšen strah, da zaporedoma gredo v smrt. SA oddelki so one žide, ki so bili zaprti, uporabili za čiščenje javnih prostorov in javnih spomenikov. Samomor sta napravila tudi urednik »Neue Freie Presse« Sonnenfeld ter zgodovinar Friedl.

Bivši glavni urednik »Reichspost«, ki sedaj piše v narodnosocialističnem duhu, dr. Funder, se nahaja na Madžarskem v Odenburgu v tamnošnem samostanu.

Bivši predsednik Miklas se nahaja v svojem stanovanju, kjer se svobodno giblje. Pred vrati stoji straža, ki predsednika varuje.

Sedanji vrhovni vodja narodnosocialistične stranke v bivši Avstriji Bürckel, ki je dejanski gospodar te dežele, je izdal silno stroge odredbe proti tolovajstvom. Zadnje čase se je namreč pripetilo, da so poklicni zločinci zlorabljali uniforme

kulturnim društvom. Oba gospoda sta izjavila, da bodo vse te točke v »Koroškem Slovencec« objavljene.

Deželni glavar je te izjave z veliko zadovoljnostjo vzel na znanje in je poudaril, da je važno, da so poklicani zastopniki slovenske manjšine na Koroškem sami odklonili neresnične vesti, ki se po inozemstvu o položaju na Koroškem širijo. Deželni glavar je nadalje izjavil, da velika narodna socialistična država nikoli ne bo imela namena nastopiti proti manjšini, dokler bo ta manjšina napram državi ostala lojalna. Nemška država ima interes na tem, da tudi narodne manjšine podpira v tisti meri, kolikor je potrebno za skupni blagor in gospodarski napredek. Vsak Slovenec, ki prebiva na Koroškem, naj se imenuje srečnega zaradi najnovejših sprememb v deželi, kajti sedaj pripada veliki in močni državi, katere gospodarske ugodnosti bo mogel uživati. Vsake poskuse, kajpada, da bi se napeljevale kakšne niti žez nemško državno mejo, bodo z železno pestjo preprečili.

»Tagespost« dostavlja, da je treba posebno pozdraviti ta nastop slovenske manjšine, ki je na lastno pobudo pred vso javnostjo obsodila vse neresnične vesti inozemskega tiska o Koroški. Na takšni pošteni podlagi bo vsikdar mogoče govoriti s Slovenci o njihovih težnjah.

Litva je sprejela poljski ultimatum

Vojna na Baltiku preprečena

Varšava, 20. marca. TG. Včeraj (19. marca) je litovska vlada sklicala parlament in izredno zasedanje, da na tej zgodovinski seji prebere odgovor Litve na ultimatum, ki ga je poslala Poljska in da katerega je zahtevala odgovor v 48 urah, to je do sobote ob 10 zvečer. Med največjo pozornostjo vseh poslancev, ki so kazali, da se zavedajo zgodovinskega pomena te seje, je zastopnik vlade Stanislavskas prebral izjavo, v kateri je parlament sporočil, da Litva zahteve poljskega ultimata sprejme brezpozgojno. Nato se je dvignil predsednik večinske stranke Jonavičius ter predlagal, naj parlament stališče vlade enoglasno odobri, kar je parlament tudi storil.

S to odločitvijo je bila preprečena vojna, ki je bila tako rekoč že neizbežna. V Vilnu je Poljska zbrala en armadni zbor, ki je imel nalogo, da vkoraka v Litvo v soboto zvečer ob 10, ako Litva do tega trenutka ne odgovori povoljno na poljski ultimatum. Maršal Rydz Smigly je bil sam v Vilni ter je pregledal odsek litvanske fronte, nakar je v letalu odletel v Varšavo, kjer je pred kolodvorom, opazovan od tisočglave množice in obdan od velikega števila generalov, imel daljši razgovor z zunanjim ministrom Beckom. Medtem razgovorom je vladala na velikem trgu pred kolodvorom smrtna tišina. Vsi tisoči so čutili, da bo padla usodna odločitev. Danes je bilo javljeno, da sta se pri tem razgovoru oba državnika domenila, da dobi poljska armada ob 10 zvečer povelje za napad, ako Litva ne odgovori zadovoljivo na stavljene zahteve.

Varnostni komisar v Pod'uni

Novi varnostni komisar za Koroško, Obersturmbannführer dr. Isselhorst je v spremstvu članov dežele vlade Maier-Kaibitscha in prof. dr. Rumpolda ter policijskega komisarja Konleja v četrtek, dne 17. marca obiskal Podjunsko dolino ter se osebno prepričal, da vlada povsod red in zakonitost. Na svojem krožnem potovanju je obiskal Velikovec, kjer je bil slovesen sprejem, nadalje Pliberk, kjer je na govor župana Sablatnika odgovoril, da smejo vsi prebivalci te obneje dežele od novega režima pričakovati le najboljše. Obsoja neresnične vesti, ki so se širile o Koroški ter izjavlja, da ne bo dovolil, da bi se obnova dežele na takšen način ovirala. Iz Pliberka je šel v Dobroves, kjer ga je pozdravil okrožni vodja hitlerjevske stranke gosp. Stengl. Mimo Radiš je potoval dalje v Zeleznko Kaplo, kjer ga je pozdravil župan Drexler in so njegov avto obsula s planinskimi cvetjem tamošnja nemška dekleta, nakar je potoval naprej v Belo, potem nazaj skozi Galicijo v Celovec. Dr. Isselhorst je ugotovil, da vlada po vsej deželi mir, da vlada povsod zakonitost in da je ljudstvo zadovoljno.

pad, ako Litva ne odgovori zadovoljivo na stavljene zahteve.

Vest, da je litovska vlada sprejela poljske zahteve, ki niso bile pretirane, da na vsem Poljskem vzbudila veliko veselje. Saj Poljska dejansko ni zahtevala več, kakor to, da se med obema državama ukine nemogoče in obenem državam škodljivo stanje zaprtih meja. Meja med obema državama je bila 17 let tako zaprta, da niti pismo ni moglo čez mejo. Vsak promet je bil izključen. Če bi se bil kdo drznil približati se litovski meji, so začeli vojaki streljati. Obe državi druga drugo nista enostavno poznali. Sedaj je to odstranjeno in meja bo odprta za vlake, za cestni in letalski promet, za osebni promet, kakor je to navada pri vseh sosedah. Obe državi bosta imenovali poslanike do 31. marca. Poljska vlada je hotela na miren način doseči sporazum, toda litovska vlada je v januarju pogajanja enostavno prekinila.

Beckova izava

Varšava 20. marca. AA. (Pat) Poljski zunanji minister Beck je nocoj sprejel skupino 200 tujih častnikov, katerim je dal izjavo o ureditvi poljsko-litvanskih sporov. Tuji častniki so priredili

Velika bitka v Šantungu

300.000 mož v borbi

Šanghai, 20. marca. AA. (Reuter.) Bitka na odseku Tiencin-Pukeu v bližini japonskih postojank pri Hsuhsau fu se razvija v eno največjih bitk v sedanji kitajsko-japonski vojni. Računajo, da na obeh straneh sodeluje v bitki po 150.000 vojakov. Japonske in kitajske čete neprestano dobivajo okrepitve, Kitajske čete, ki so jih zaradi nepazljivega ravnanja iznenadile japonske čete, katere so prepeljali čez Rumeno reko na to bojišče, se energično upirajo in v boju uporabljajo tanke in težko topništvo. Z ozirom na dejstvo, ki ga Japonci poudarjajo, namreč, da so v zadnjih 24 urah napredovali vsega skupaj za 4 milje, je možno sklepati, da se bodo kitajske čete na svojih postojankah še nekaj časa obdržale.

Hankau, 20. marca. AA. (DNB.) Težišče vojnih operacij na severnem kitajskem bojišču se vse bolj pomika na bojišče pri Šantungu. Na tem bo-

jišču sta obe strani začeli zbirati velikanski vojski. Japonci so v petek s pomočjo svojih tankov in ob podpori letalstva ponovno zavzeli Tunghsien. Posrečilo se jim je tudi na več mestih prekoriniti železniško progo Tiencin-Pukau na jugu. Kitajci so se umaknili ter zdaj urejajo svoje nove postojanke pri Lingcungu.

Hankau, 20. marca. AA. (Havas.) Nemška misijonska postaja, ki se zdaj nahaja v Lingjiu, je obvestila brzojavno veleposlanika nemškega rajha v Hankau, da so jo včeraj bombardirala japonska letala. Bombe so razrušile cerkev in zgradbo, ki je stala v sosesčini. Štirje Kitajci so bili ubiti, 13 pa je bilo ranjenih. Brzojavka podčrtava, da je bila na strehah vseh zgradb naslikana nemška zastava ter da je bil zrak v času bombardiranja popolnoma čist in brez megle, tako da so z letala mogli videti barve zastave na strehah.

Franco na meji Katalonije

Nov zmagoviti sunek pri Caspe

Bilbao, 20. marca. TG. Francova ofenziva na aragonski fronti, katere prvi del se je končal z zavzetjem Caspeja, beleži velike uspehe. Nacionalisti so zavzeli 93 večjih naselij in 100 drugih manjših vasi. Osvoboženo ozemlje dosega 6000 kvadratnih km površine s prebivalstvom, ki presega 160.000 duš. Nacionalisti so v globino napredovali za 90 km. Zajeli so 76 topov, 56 tankov ter 11 protiletalskih topov. Sestrelili so 35 nasprotnih bombnih letal. Plen na puškah in strojničah še ni bil preštet. Ujetnikov so prijeli 10.000.

Caspe, 20. marca. AA. Posebni dopisnik Havasa poroča: Čete generala Jageveja so zavzele včeraj važne postojanke vzhodno od Caspeja. Republikanci so se čvrsto upirali in so mogli nacionalisti položaj zavzeti le postopoma. Pri vojnih operacijah je živahno sodelovalo tudi letalstvo. Čete republikanske vlade so imele težke izgube. Po tem nočem uspehu generala Franca so zdaj njegove čete okoli 15 km od katalonske meje.

Saragosa, 20. marca. AA. (Havas.) Na vseh odsekih aragonskega bojišča so bila nacionalistična letala zelo delavna. Številna letala so bombardirala nasprotnikove postojanke in preprečila, da bi se republikanske čete mogle zadovoljivo urediti.

Salamanca, 20. marca. AA. (Havas.) Vrhovno poveljstvo je objavilo leto uradno poročilo: Na odseku Caspe smo izboljšali danes naše preve bojne črte in po uspešnem napadu zavzeli nove važne postojanke. Povsod smo zlomili sovražni odpor in sovražniku povzročili velike izgube.

Barcelona, 20. marca. AA. (Havas.) Ministrstvo narodne obrambe je izdalo nocoj tole poročilo: Danes je sovražnik izvršil silen napad na odseku Alcanisa. Naše čete so bile prisiljene, da izpraznijo La Codonera. Sestrelili smo eno sovražno letalo. Na andaluzijskem bojišču smo zavzeli postojanko 390 m nad morskno višino. Ta postojanka leži severnovzhodno od Malensuele.

Samo za dva dni!

Samo za dva dni!

Podaljšanje

predstav velikega zvočnega filma v kinu Matica. Zaradi velikanskega navala pri dosedanjih predstavah v kinu Kodeljevo hočemo dati priložnost tudi publiki v mestu, da si ogleda fenomen. film o žudežnem življenju in smrti

sv. Terezike Det. Jezusa

Film je izdelan po knjigi, ki jo je napisala sv. Terezija.

Film se bo predvajal v kinu Matica v Ljubljani v torek ob 3, 5, 7 in 9, in v sredo, ob 3 in 5. Cene vstopnic: 4,50, 6,50, 8,—, 10,—, 11,—, 13,—. Obiščite po možnosti popoldansko predstavo radi velikega navala zvečer.

Zaradi nenavadno velikega navala si nabavite vstopnice takoj v predprodaji pri blagajni kina Matica od 10—12 dop. in popoldne od 2 dalje.

ministru Becku tople manifestacije. Beck je v svoji izjavi med drugim tudi dejal, da Poljska ni nikdar težila za tem, da Litvi stori kaj zalega. V današnjih okoliščinah imamo pred očmi samo čisto stvarnost. Litva želi imeti svojo lastno državo. Tudi poljska vlada to njeno pravico spoštuje, v mednarodnih odnosih pa ni treba samega molčanja. To nenormalno molčanje, je sedaj prekinjeno in je nujno, da tudi tisk sodeluje pri delu za nadaljnjo normalizacijo poljsko-litvanskih odnosov.

Moscicki svari mladino

Varšava 20. marca. AA. (Pat) V zvezi s proslavo na čast pokojnemu maršalu Pilsudskemu je predsednik poljske republike Moscicki imel po radiu govor, v katerem se je spominjal zaslug maršala Pilsudskega, obnovitelja moderne Poljske. Moscicki je govoril ob tej priliki tudi proti demagoški kampanji opozicije ter dejal, da se ta opozicija poslužuje neupravičene kritike proti vladi in proti vsem tistim, ki so še dalje ostali zvesti idejam maršala Pilsudskega. Predsednik poljske republike Moscicki je tudi izrazil obžalovanje nad zadržanjem enega dela poljske mladine, ki kljub temu, da je v jedru dobrohotna, vendar s svojim postopanjem širi nered in zmedo in se s tem kaosom morejo podpirati samo komunistične težnje. To je ravno tisto — je dejal Moscicki — da se moramo mi vsi boriti proti temu neredu, ki ga izkorišča komunisti, kajti če bi tega ne storili, bi mogli iti v drugo desničarsko skrajnost. Jaz sem prepričan, da mi tega ne želimo, ker vsi takšni poskusi onemogočajo normalno delo vlade, same države kot take, delo vojske in drugih tvornih ljudi, ki so zvesti poljski republiki.

Dr. Krofta o položaju

Pariz 20. marca. AA. (Havas.) Češkoslovaški zunanji minister dr. Krofta je dal posebnemu dopisniku nekega pariškega lista izjavo, v kateri je predvsem toplo pozdravil Francijo kot prijateljsko zaveznico. Češkoslovaška je prežeta z voljo, da obdrži z vsemi našimi sosedami dobre odnose in je sklenila, da vse svoje sile stavi v to, da ne bi zamudila nobene prilike, da bi se ti prijateljski odnosi še bolj okrepili. Naša dobra volja se bo ustavila samo tam, kjer bo postavljeno vprašanje spoštovanja svobode in suverenosti. V tej nameri vsi stojimo trdno in smo odločni, da možato branimo naše svobodo in naše pravice.

Dva dni na Pokljuki

DRZAVNI PRVAK V TEKU NA 50 KM DRAGO CRNOBORI — NAJBOLJŠI ČAS JE DOSEGEL KLANČNIK ALOJZIJ.

Radovljica, 20. marca.

Letošnja sezona se je zaključila z vztrajnostnim tekom na 50 km, ki je bil danes na Pokljuki in je veljal kot zvezno prvenstvo. Smučarski maraton je izvedel Smučarski klub Ljubljana. Obenem z vztrajnostnim tekom so bile večeraj medklobske skakalne tekme na srednji skakalnici Smučarskega kluba Ljubljana na Pokljuki.

Ker vlada v dolini že spomladansko razpoloženje in so tudi tekmovalci močno navdušeni, tekmec je bila udeležba bolj majhna. Pokljuka je na senčnih straneh še vedno globoko pod snegom, tako da so bile tekme v najlepšem redu.

Pri skakalnih tekmah večeraj so tekmovali samo štirje tekmovalci, in sicer dva člana Smučarskega kluba Ljubljana in dva člana Smučarskega kluba Ilirije. Nevtrni tekme za prvo mesto Florjančič Peter, član Smučarskega kluba Ljubljana, ki je letos del na vseh skakalnih tekmah vedno uspehe, je žalil bog pri poskusnem skoku padel tako nesrečno, da je zlomil smučke in se ni mogel udeležiti tekme. Zanimiva borba pa je bila med našim letošnjim in večkratnim državnim prvkom Palmom Francem (Smučarski klub Ljubljana) in Klančnikom Karlom (Smučarski klub Ljubljana), o katerem vemo, da je na letošnjih tekmah že nekajkrat prav lepo skakal. Vsa tekmovalca je napravil po tri skoke ter je prvo mesto zaradi boljšega držanja dosegel Klančnik Karel (Smučarski klub Ljubljana) z 218,1 točkami. Drugo mesto je zasedel letošnji državni prvak Palme Franc (Smučarski klub Ljubljana) z 213,6 točkami, tretje mesto zelo nadarjeni Šušteršič, četrto pa Mežik, oboja člana Smučarskega kluba Ljubljana. Najdaljši skok je dosegel Palme Franc s 33,3 m.

Danes je bil ob 7.30 zjutraj začetek tekme za vztrajnostni tek na 50 km. Borba med tekmovalci je bila zanimiva, predvsem zaradi tega, ker smo na tekmovališču opazili našega olimpijca Franca Smoleja, ki je letos v Lahtiju v vztrajnostnem teku na 50 km želel odlične uspehe. Pokroviteljstvo nad državnim prvenstvom v smučarskem maratonu je prevzel divizijski general g. Lazar Tonic, ki ga je zastopal podpolkovnik planinskega polka v Škofji Loki g. Metikoš. Proga na 50 km je bila speljana tako, da je bil začetek in cilj pred hotelom Smučarskega doma Ljubljana, tekmovalci pa so vozili mimo hotela tudi po 20, in 30, km, ker so morali prevoziti dve zanki po 20 km in eno zanko za 10 km. Proga je tekla od hotela čez Javorčnik planino pod Hitnico na Rudno polje, nato do hotela, od tam pod Lmovec, kjer je bila tudi najvišja točka proge. Nato je proga peljala navzdol pod Koprivnik, nato spet do hotela in v zadnji zanki na Bleško kočo pod Kokošicem do Mrzlega studenca ter potem spet do hotela na Pokljuki, kjer je bil cilj. Proga je bila srednje težka ter je stavila na tekmovalce največ truda in tehničnega znanja v drugem delu proge, ki je dosegla v strmim vzponu najvišjo točko 1460 m ter se je potem spuščala v strmi smuki proti Koprivniku. Sneg je bil zjutraj zmrazjen, kasneje pa se je čisto odmel.

V tekmah za državnega prvaka je v celoti tekmovalo samo pet tekmovalcev in dva vojaka, med njima nam olimpijec Klančnik Alojzij, ki služi vojaški rok pri 1. planinskem polku v Škofji Loki. Klančnik je dosegel tudi najboljši čas med vsemi tekmovalci, in sicer je potreboval za 50 km progo 35,4. Zvezno prvenstvo in ponosni naslov državnega prvaka v smučarskem mar-

ratonu pa si je proti pričakovanju priboril Crnobori Drago (Smučarski klub Ljubljana) pred Smolejem Francem, ki je na progi zaradi bleščečega sonca zgrešil markacijo in zašel. Izgubljenih minut, ko se je vrnil na progo, pa ni mogel več nadomestiti, in tako ga je za osem minut prehitel Crnobori Dragotin.

Tehnični rezultati so naslednji:

1. Crnobori Dragotin (Smučarski klub Ljubljana) 35.147.
2. Smolej Franc (SK Bratstvo) 35.913.
3. Starman Lado (Smučarski klub Ljubljana) 44.516.
4. Benedičič Mirko (TK Skala) 44.567.
5. Prešern Franc (SK Lesce) 53.233.

Med vojaškimi tekmovalci sta startala samo dva, od katerih je prišel na cilj samo Klančnik Alojzij od 1. planinskega polka v Škofji Loki v času 35,04 in s tem dosegel tudi najboljši čas dneva.

SK Atletiki, Celje: Mura 6:1

Celje, 20. marca.

Danes dopoldne se je pred 200 gledalci odigrala tekma med gornjima kluboma na igrišču pri Škalski kleti. V tekmi je Mura razočarala, česar ne smemo reči o Atletiki, ki so se zopet pokazali v dobri luči. Posebno je zadovoljil vodja napada Čoh in obrambna trojica. Pri gostih je bil odličen vratar Jandi, ki ga pri porazu ne zadene nobena krivda, in srednji krilec Kukanja. Nemogoče pa je bil branilski par, ki ima na vesti 5 golov. Za domače so streljali Barovski 3, Krempuš in Čoh pa po 1 gol. Častni gol za goste je zabil iz 11 metrov Kukanja. Sodil je dobro g. Pressinger.

Kongres jugosl. likovnih umetnikov v Ljubljani

Ljubljana, 20. marca.

Ljubljana je bila od petka do danes prizorišče ne- navadno disciplinirane strjenosti jugoslovenskih umetnikov, tako slovenskih kakor tudi hrvaških in srbskih. V Ljubljani je bil namreč II. vsedržavni kongres jugoslovenskih likovnih umetnikov. V petek zvečer je zborovalo

Društvo slovenskih likovnih umetnikov

pod predsedstvom g. Ivana Vavpotiča. Tašniško poročilo je podal g. Mirko Subic, blagajniško poročilo pa g. Saša Santel. Ta je poročal zlasti o ustanovitvi bolniškega fonda društva, ki so ga prijatelji pokojnega slikarja Ivana Eloreja poklonili društvu za bolezni likovne umetnike. Izvoljen je bil nato odbor s predsednikom Ivanom Vavpotičem na čelu. Predsednik Vavpotič je nato poročal o pripravah za ustanovitev umetniške visoke šole v Ljubljani, ki se je prav za prav že začela z najemom prostorov v palači Grafike, in o pripravah za ustanovitev umetniške akademije v Ljubljani na enak način, kakor se bo osnovala glasbena akademija.

V soboto dopoldne so si hrvaški in srbski umetniki v družbi slovenskih umetnikov ogledali Narodno galerijo. Ob 6 popoldne pa se je začel ob polni udeležbi v mestni dvorani

kongres umetnikov Jugoslavije.

Predsednik g. Ivan Vavpotič je pozdravil zastopnika g. bana prof. Lovra Sušnika, zastopnika mestne občine in mestnega župana prof. Silva Kranjca, ravnatelja Narodne galerije g. Zormanca ter delegata iz Beograda, Zagreba in Maribora. Za častnega predsednika kongresa je bil nato izvoljen g. Rihard Jakopič. Častni predsednik kongresa g. Rihard Jakopič je imel kratek govor, v katerem je zlasti naglašal, da je umetnik idealist in da so se slovenski umetniki v tem idealizmu združili s srbskimi in hrvaškimi umetniki že na prvi jugoslovanski razstavi leta 1904 v Beogradu. Nad duhovnimi vrednotami pa je sedaj v povojnih časih zmagal materializem, vendar pa umetniki vztrajajo v svojem delu za duhovne dobrine.

Predsednik g. Vavpotič je nato predlagal vdomnostne in pozdravne besedilke N. Vel. kralju, N. kr. Vis. knezu namestniku z zahvalo za dosedanje podporo

Občni zbor PAB

Beograd, 20. marca. m. V veliki dvorani PAB je bil danes 8. redni občni zbor delničarjev te ustanove. Udeležilo se ga je 43 delničarjev s 591.073 delnicami. Občni zbor je vodil namesto zadržanega predsednika upravnega odbora dr. Bogdan Markovića podpredsednik g. Andrija Radović. O poslovanju v pretekli poslovnici dobi je poročal ravnatelj Jelečević. Upravni odbor je delničarjem predlagal, naj bi si 3% čisti dobiček razdelili delničarjem v obliki dividend, 20% od ostanka naj se porabi za rezervni fond, 5% od znsaka, ki bi se preostal, naj bi se dodelil preostalim posebnim fondom. Ti fondi bodo razpolagali z zneskom 43 milijonov din. Po poročilih upravnega in nadzornega odbora se je razvila krajša debata, v katero sta posešla samo dva odbornika, nakar je bilo poročilo upravnega in nadzornega odbora soglasno sprejeto. Pred volitvijo nekaterih novih članov v upravni in nadzorni odbor je govoril predsednik Radović, ki je v daljšem in obširnem govoru poudaril pregled poslovanja PAB v preteklem letu. Med drugim je dejal, da je PAB lani prekosila poslovanje prejšnjih let ter da je bila zelo aktivna. Vso svojo pozornost je posvetila zadružništvu, za katerega pravi, da ni moglo izkoristiti niti polovice dobljenih kreditov. V kreditiranju kmečkega gospodarstva je moral PAB rešiti predvsem vraščanje cenenege kredita. Tudi v tem oziru je banka uspešna. Nato je Radović predlagal, naj bi se pri PAB ustanovil poseben fond za pospeševanje kmetištva, ker državni proračun nima dovolj sredstev na razpolago, da bi lahko zadostil vsem potrebam in zahtevam našega kmečkega gospodarstva. Takšne fondse imajo tudi druge države. Vanj bi se stekala sredstva iz posebnih proporcionalnih določil, kar obstaja tako posebne doklade v naši državi za pospeševanje drugih panog gospodarstva. Govornik poudarja v zvezi z ustanovitvijo tega sklada, da je industrija v naši državi preveč zaščena in da naj se omogoči širjenje industrializacije obmejnih krajev. Ugotavlja tudi, da je v naši državi veliko bogatašev, ki grade palače in s tem nalagajo denar, ki ni uporaben za kmečko gospodarstvo. Apelira na merodajne činitelje, da bi bilo dobro, če bi ti ljudje sorazmerni del svojega premoženja dali omenjenemu skladu za pospeševanje kmetištva po nizki obrestni meri. Nazadnje govornik poudarja, da se tudi krediti za zboljšanje zemljišč v naši državi niso zadovoljivo rešili, ker imamo v državi še vedno 600.000 ha zemljišč pod vodo. Za izsušitev tega zemljišča bi zadostovale tri milijarde dinarjev. Ako bi se ti komplekski spremeni v plodno zemljo, bi letno donosali 500 milijonov din. Pri volitvah je bil novi odbor izvoljen soglasno takole: namesto Ivana Ažmena z Lesca pri Bledu je postavljen v upravni odbor dr. Vladimir Murko, tajnik Zveze jugo-

Žalosten dogodek v Košahih

Maribor, dne 20. marca

Preteklo noč se je pripetil v Košahih žalosten dogodek, ki je zahteval mlado človeško življenje. Dogodek še ni povsem pojasnjen, znano je samo, da je vzrok pijanost. Dve večji skupini fantov iz Košakov sta se zvečer vračali iz Studencev, kjer so bili na tamošnjem tradicionalnem žegnanju. Fantje so bili močno vinjeni. V Krčevini so zopet zavili v gostilno. Med fanti je bil 28-letni viničarski sin Novak Franc iz Pekla 44. Bil je edinec, ki je vzdrževal z delom svojih rok svojo staro mater-vdovo. Ko sta obe skupini prišli iz gostilne na cesto, je nastal med njima spor in kakih 200 metrov od gostilne, pred trgovino Lupinšek je prišlo do spopada, ki je imel usodne posledice. Novak je naenkrat kričnil ter se je sesedel, iz prsi pa mu je prišel curek krvi. Bil je zadet v prsi z nožem tako nesrečno, da mu je ostrina presekala srčno žilo ter je bil na mestu mrtev. Fantje so se takoj razbežali na vse vetrove, truplo pa je obležalo na cesti. Danes so orožniki iz Košakov že nekaj udeležencev tega usodnega spopada polovili, vendar krivca še ni bilo mogoče ugotoviti.

Smrti shok v Dravo

Maribor, dne 20. marca.

Noroj okoli 8.30 se je vrgla z dravskega mostu v valove deroče Drave 60-letna zaveznica Ana Zaler, stanujoča v Cvetlični ulici 10. Zalerjeva je bila danes ves dan potirja in je tavalja po mestu okoli. Proti pol 9 zvečer so je naenkrat pojavila na dravskem mostu, odvrkla torbico, se vzpela na ograjo in vrgla v deroče valove. Kaj je starko gnalo v smrt, ni točno znano, sumijo pa, da ni mogla preboleti smrti svojega pred kratkim umrlega moža. Reševalci so se sicer takoj pojavili s čolni na Dravi, vendar Zalerjeve niso mogli več najti.

Ljubljanski proračun v Beogradu potrjen

Beograd, 20. marca. m. Te dni se mudi v Beogradu zaradi potrditve ljubljanskega proračuna župan dr. Adlešič, ki je imel več konference z merodajnimi činitelji v proračunskem oddelku finančnega ministrstva. Proračun ljubljanske občine je snoti finančni minister odobril tako, kakor je bil sprejet v občinskem svetu, samo s spremembo, da se ne bo na premožni pobiral noben povišek dosedanje trošarine, ker je tudi brez tega proračun uravnotežen.

Letošnji proračun ljubljanske občine pomeni znatno olajšavo pri raznih trošarinskih točkah. Te olajšave znašajo nad en milijon din in se v glavnem nanašajo na živila, kakor poljske pridelke, sadje, mast, prašiče itd. S tem bo zelo ustrezno konsumantom in okoliškim prodajalcem. Znižanja je tudi trošarina na nekatere surovine, ki jih potrebujejo obrtniki, in pa na gradbeni material. Nad en milijonski izpadek, ki ga bo utrpela ljubljanska občina, pa bo občina krila s poostro strogo kontrolo v izvajanju trošarinskega pravilnika, s čimer hoče občina tudi docela zatreti lihoptavstvo in zavarovati zakonito trgovino.

Senat

Beograd, 20. marca. m. Finančni odbor senata je davi ob 1 popoldni dokončal delo ter sestavljen poročilo za plenum senata. Razprava o državnem proračunu v podrobnejši je v finančnem odboru trajala v petek ves dan in pozno v noč. Proračun notranjega ministrstva je bil sprejet večeraj ob pol 3 zjutraj. Ob 10 se je večeraj nadaljevala seja in so bili po krajših razpravah sprejeti tudi proračuni za ostala ministrstva. Poročevalce večine je tudi letos g. Franjo Smodej, poleg njega pa še Mihaž Lukarevič. Poročevalce manjšine je dr. Nemec. Proračunska razprava se prične v plenumu senata jutri ob 9.

Malinov umrl

Sofija 20. marca. AA. Bolgarska brzojavna agencija poroča, da je Aleksander Malinov umrl zaradi srčne kapi v trenutku, ko je imel agitacijski govor. Bil je predstavnik biveše demokratske stranke. Večkrat je zavzemal položaj ministrskega predsednika in zunanjega ministra ter predsednika sobranja. Bil je tudi boter princesi Mariji Luizi, prvenemu otroku kraljevske dvojice, za časa vladavine Manilova 1908, ko je bila proglašena neodvisnost Bolgarske.

Stalin strelja škofo kar brez sodbe

London 20. marca TG. Daily Telegraph poroča iz Moskve, da so zadnje dni ustrelili celo vrsto visokih pravoslavniških cerkvenih dostojanstvenikov, med njimi nadškofa Teofana in nadškofa Gorkga (Nižnji Novgorod). Škofo in duhovniki so bili ustreljeni brez sodbe. Za nje Stalin niti obsodbe ni laži-procesu ni maral dovoliti.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Julija Smele roj. Pipan. Pogreb bo danes ob 4 popoldne iz hiše žalosti Kolezijska ulica 34 na pokopališču k Sv. Križu. — V splošni bolnišnici je umrla gospa Marija Galović roj. Lavrič. Pokopali jo bodo v torek ob 5 popoldne. Naj jima sveti večna luč! Žalujemo naše iskreno sožalje!

Gozdni požar nad Kozjem

Celje, 20. marca.

Večeraj okoli 2 popoldne je obšla kozjanska dolina gosta megla dima, ki se je valil iz Bistriga grabna tja do Dola. Močan veter je dvigal žarečo iskro in jih nosil po dolini. Takoj so bile alarmirane gasilske čete Pilštajn, Lesično, Buče in Pod-sreda. Obveščena je bila tudi celjska vojaška oblast, da bi v primeru večjega požara in nevarnosti prihitela na pomoč. Ogenj je nastal ob cesti, ki pelje po Bistrem grabnu na Veternik. Ker je pilhal močan zapadnik, se je ogenj hitro širil in obšel borov in smrekov gozd v širini 200 m do vrha Prediča, od starega gradu do nekdanje grajske kapele. Nad sto ljudi je preprečevalo požar. Posebno požrtvovalni so bili gasilci, ki so kopali jarko in sekali drevje. Delo je bilo zelo naporno. Požar bi se skoraj razširil čez vrh Prediča do Kozjega, do kodra sega gozd. Nevarnost je postajala vedno večja in le po zaslugi požrtvovalnih gasilcev se ogenj ni še bolj razširil, sicer bi lahko pogorela vsa gospodarska poslopja in hiše pod gozdom. Pri gašenju sta dobila dva gasilca lažje poškodbe. Kako je požar nastal, ni dognano. Gozd je last g. Kobela iz Rogatec.

Številne nesreče

Ljubljana, dne 19. marca. Ljubljanska bolnišnica je med prazniki sprejela več ranjencev in poškodovancev. V občini Begunje na Notranjskem se je hudo ponesrečila 61-letna posestnica Marija Škerlova. Zbirala je dražje ter ga zažigala, pri tem pa je zažigala še travo. Plamen je obšel Škerlovo ter ji povzročil opekline po vsem telesu. Nezvestno žensko so pripeljali v Ljubljano. Njeno stanje smrtno nevarno. — V Želmljah pri Igu so fantje in moške v petek zvečer streljali na čast godu nekega Jožeta. Pri streljanju se je možnar razletel ter odbil roko 38-letnemu delavcu Francu Drobnicu. — Hišarjevega sina, 19-letnega Jožeta Mustarja s Kitenvrha v občini Krka je na polti skozi Zužember napadel neznan možki ter ga nevarno zabol v glavo. — Danes se je pripetila v reči hiši na Poljanski cesti v Ljubljani huda nesreča. S četrtega nadstropja je padla na tlak 2 leti in pol stara Marija Žitnikova, hčerka strojnega stavca. Mala deklica si je pri padcu dobila nogo ter dobila hude notranje poškodbe, tako da je malo upanja za njeno življenje. — V gozdu je padla in si zlomila nogo 50-letna Marija Narobe iz Domžal. — V Kovorju je bila po nesreči obstrljena v lice čevljarjeva žena 30-letna Martina Zupanova. — Pri padcu si je polomil rebra 46-letni kamoslec Ivan Elert iz Notranjih gor. — 10-letni premikačev sin Josip Toni je danes na Hauptmanici v Ljubljani napajal konja. Konj je dečka brenil v levo oko, tako da se mu je zilo.

Beograd, 20. marca. m. Novosadska organizacija Zdrženja vojnih prostovoljcev, borec za osvoboditev severnih krajev naše države, Koroske, Stajerske, Prekmurja in Medmurja, je imela občni zbor, na katerem je bil izvoljen nov odbor. V odbor so med drugim izvoljeni tudi naslednji Slovenci: Franjo Tavcar, trgovec, Anton Krvin, zasebni uradnik, in Franc Podraž, prokurist Zadrudne gospodarske banke.

Beograd, 20. marca. m. Na snotnji občinski seji je bil sprejet beograjski proračun, ki znaša 338.700.000 din.

Pooblaščen graditelj zboruje o

Ljubljana, 20. marca. Dopoldne so zborovali člani Združenja pooblaščenih graditeljev za Slovenijo. Zborovanja so se udeležili poleg ljubljanskih članov tudi zastopniki mariborskih, celjskih in podeželskih graditeljev, ki jih je pozdravil predsednik g. Miroslav Zupan. Zbornico za TOI sta zastopala predsednik obrtnega odseka g. Ivan Ogrin in zborničar svetnik g. Kavka, mestna občina in župana pa dr. Frelih.

Predsednik g. Miroslav Zupan je podal obsežno poročilo o gospodarskem položaju v Jugoslaviji, ki živo zanima gradbenike. Zlasti so nujno potrebna javna dela. Predvsem je potrebna rešitev ljubljanskega železniškega prometa in rešitev kolodvorskega vprašanja. Zahtevamo dvojni tir od Jesenice do Zagreba in novo progo Ljubljana—Sušak. Predsednik je poročal nadalje o raznih socialnih zakonih in o kolektivni pogodbi ter o obrtnem zakonu, ki so postavile gradbenike pred nova dejstva, s katerimi se je treba sprijazniti, vendar pa gradbeniki zahtevajo, da se v bodočnobena taka pogodba ne sme sprejeti brez njihovega sodelovanja.

Tajnik g. Kramaršič je poročal o delu društva, ki je imelo znatne uspehe v preteklem letu. Združenje je šlo konec leta 1937, 78 članov, med temi 13 članov, ki ne obratujejo. Blagajniško poročilo, računski zaključek in proračun, ki so bistveno ugodnejši kakor prejšnje leto, je prav tako podal g. Kramaršič ter so bili soglasno sprejeti.

Predsednik obrtnega odseka Zbornice za TOI g. Ivan Ogrin je obširno poročal o skrbi Zbornice za TOI, zlasti obrtnega odseka, za obrtništvo, zlasti za gradbeno stroko. V okvirju Zbornice za TOI bodo uvedena razna predavanja in potrebno je, da si stavbeniki omislijo strokovna predavanja za kalkulacijo. G. Ogrin je tudi dal mnogo nasvetov glede davčnih vprašanj, glede pobiranja šumarstva, glede vzgoje narasčajočih itd.

V imenu mestne občine je pozdravil zborovanje dr. Frelih. Po vsestranski debati, ki so se je udeležili številni zborovalci, je predsednik g. Miroslav Zupan zaključil uspešno zborovanje.

Zborovanje poštnih uslužbencev

Ljubljana, 20. marca. Marljiva organizacija poštnih, telegrafskih in telefonskih zvanikov in služiteljev, sekcija za Slovenijo, je imela danes ob 2 popoldne svoj redni občni zbor. Občnemu zboru je predsedoval zaslužni organizator in borec za pravice poštnih uslužbencev g. Penko. Poštariji so nato vsi vzklili niti kralju Petru, pošlarska godba pa je zaigrala državno himno, ki so jo navzoči poslušali stoje. Poštni uslužbenci so odposlali vladnostne oz. pozdravne brzojavke kralju Petru, poštenu ministru Cvrkiču, notranjemu ministru dr. Korošcu z zahvalo za naklonjenost, enako ministru dr. Kreka, banu dr. Natlačenju in belgrajskemu osrednjemu društvu. Predsednik g. Penko je poročal o trudu in uspehih društva za zboljšanje gmočnih razmer poštnih uslužbencev, glede dostave denarja po pismonoših, glede službene obleke, glede povečanja uslužbenstva v Sloveniji ter naglasil, da je poštena uslužbenstva v Sloveniji premalo, saj samo Ljubljana potrebuje najmanj 200 poštnih uslužbencev, enako pa tudi Celje in Maribor. V raznih zadevah so poštnim uslužbencem šli na roko mnogi činitelji, zlasti pa je senator Smodej. Skleda so razna poslovna poročila. Občni zbor je trajal do večera.

Slovenska Koroška ob prehodu pod narodno-socialistično oblast

Ko je v petek, 11. marca, ob 19.35 bivši avstrijski kancler Schuschnigg po radiju javil svoj odstop in se poslovil od avstrijskega ljudstva, tedaj se je brez dvoma mnogemu koroškemu Slovincu od tesnobe skrčilo srce. Saj je s tistim trenutkom stvarno prenehala obstajati mala Avstrija in njene meje so se v hipu raztegnile vse do Severnega in Balsokega morja. 6 milijonov slovenskih avstrijskega naroda se je spojila z ogromno množico 68 milijonov ljudi in s prvim dnem ušla v tej veliki novi skupnosti kot neznan del celote.

Kako porazno je vplivalo to novo razmerje šele s perspektive koroškega Slovinci, ki je že v mali Avstriji občutil vso trpkost svoje številne neznatnosti! In sedaj se je nenkrat znašel pred dejstvom, da je presajen v novo veličansko skupnost 75 milijonov ljudi, v kateri se izgublja kot majhen poteček v deroči reki. To je bil pač prvi vtis vseh tistih, ki so v trenutku napetega pričakovanja ob radiju doznali resnico in doumeli resnost položaja.

Pojavilo pa se je še drugo vprašanje, ki za bližnjo in daljno bodočnost ni obetalo preveč prijaznega odgovora: Kako bodo novi oblastniki razpravljali z manjšino? Ali se bodo ponovili prizori iz dobe po plebiscitu, ko koroški Slovinci ni bil varen življenja pred nerazsodno množico, pijano od zmagovalstva in prežeto maščevalnosti?

Koroški Slovinci so se v svoji borbi za pravice in enakopravnost razumili zatekali tja, kjer je bila zakonita oblast in moč državne oblasti. Mogoče so tudi pričakovali večjega razumevanja za svoje narodne težnje pri državni upravi, ki je trdila, da hoče urediti javno življenje po krščanskih načelih. V svojem zaupanju in pravici so bili leto za leto vedno bolj razočarani, njihova konsekvantna in brezpogojna lojalnost do države je ostala nenagrajena, njihove težnje neizpolnjene in neupoštevane. A vendar ne bi bilo izključeno, da bi narodni nasprotnik razumel borbo koroških Slovincov po svoje in ker se je vsa borba v resnici vršila med obema nacionalnima taboroma, bi bila obračunavanja mogoča v trenutku, ko se je javna oblast z vso svojo težo presadila v roke totalitarnih nacionalistov. Zato ni čudno, če so koroški Slovinci zadnje dogodke spremljali s tesnobo in v srečo in v skrbi za svojo bodočnost.

Sedaj je prvi val navdušenja in zmagovalstva mimo, zato se v miru lahko konstatirajo nekatera dejstva. Prišli je treba predvsem eno:

Preokret se je na Koroškem izvršil proti pričakovanju mirno in brez večjih incidentov. Nikjer ni tekla kri, v splošnem tako imenovana »silica« ni prišla do besede. Disciplinirani narodno-socialistični vrstniki niso bili razbiti niti ena šipa, razen malenkostnih izjem, tudi osebna obračunavanja niso prišla do izraza. V kolikor je bilo mogoče doslej dogodki, noben koroški Slovinc ni bil deležen kakšnega očitnega nasilja.

Pričakovati je bilo nekaj neprijetnosti čisto krajevnega značaja, vendar so bile tako redke, da jih je mogoče smatrati kot dejanja neodgovornih posameznikov, ki si v trenutkih radikalnih sprememb radi dovoljujejo neokusnosti! Dejanjskih napadov ni bilo. Pač pa so se pri petih osebni izpadi neodgovornih ljudi, ki so

grozili za bodočnost z raznimi nasilji. Tako je v neki občini Podjune hodila posebna patrola domaćinov, obiskovala vse bive nasprotnike narodnega socializma, pa tudi Slovence, in jih silila k navdušenju za novi položaj na način, ki ni bil ravno preveč okusen. Vendar je treba poudariti, da se je vse to zgodilo na lastno iniciativo nekaterih fanatikov. V celoti pa je povsod prevladovala, da je organizacija izdala stroga naročila za ohranitev reda in da je bilo pravo članstvo v resnici tudi disciplinirano.

Kar zadeva javne oblasti, je treba lojalno ugotoviti, da Slovincem v splošnem ne prizadeva situacija. Edini duhovnik, ki je bil začasno pripril je bivši slovenski koroški poslanec župnik Poljanec, ki so ga pridržali na meji, ker se je pregrešil proti deviznim predpisom. Po novi odredbi, ki je že 12. marca stopila v veljavo, smejo potniki iz Avstrije imeti ob prestopu meje samo 20 šil. in za 30 šil. tujih valut pri sebi, dočim je bila prej dovoljena skupna vrednost 500 šil. Zelo bi bilo, da bi bila zadeva g. Poljanca kmalu pojasnjena in urejena; kajti zelo je upravičeno mišljenje, da prizadeti se ni poznal novih deviznih predpisov.

To naj bi bila v kratkem slika zadnjih dni

Beneška Slovenija - Njeni slavi mošje

V prejšnjih dveh člankih smo kratko opisali, kje žive Beneški Slovinci, kateri so pogostejši kraji in katera njihova glavna naselja. Danes nekaj besed o nekaterih moških, ki so se rodili v Beneški Sloveniji in pozneje postali na tem ali drugem polju odlični delavci. Nekateri izmed njih so postali celo slavni daleč čez meje svoje domovine in so v ponos narodu, iz katerega so izšli. Nekaj teh odličnih moških je zbral Rudolf Wagner v svoji knjizici: »Pogledimo v Beneško Slovenijo«, iz katere jih bomo nekaj posneli in ocenili.

Mnogo učenjakov iz rodu beneških Slovincov je delovalo zelo plodno in na italijanskih vseučiliščih že pred davnimi stoletji. Med njimi je eden najbolj slavni Jakob Setina, ki se je rodil v Cedadu l. 1699. Izšel je iz kmetijske družine in se šolal v Cedadu in v Benetkah. Začel je pisati knjige o pesništvu in govorništvu ter postal kmalu tako znan, da ga je vseučilišče v Padovi pozvalo, naj prevzame redno profesorsko stolico. Setina je pisal in pesnil v latinščini in v grščini in o njem pravijo, da ni bilo znanosti, ki bi mu bila tuja.

Na Dunaju na avstrijskem dvoru je živel in deloval beneški slovenski rojak Jožef Kvarin, doma iz Dolinega Binasa pri Sv. Petru. Bil je osebni zdravnik cesarja Jožeta. Znan je o njem, da ga je cesar Jožef vprašal, kako dolgo bo še živel, in da mu je Kvarin odgovoril: »Veličanstvo, še tri ure«, nakar mu je cesar odgovoril: »Dobro, torej je še čas, da vas imenujem za barona.« Tako je Kvarin postal baron. Pri cesarju Jožetu na dvoru je živel tudi skoraj istočasno Urban Melinšek, ki je bil stoltnik v cesarjevi telesni gardi.

Sempeter je dal odličnega znanstvenika matematike in naravoslovnih ved dr. Anton Podreka, ki je živel od l. 1804 do 1870 in slovel kot izreden cerkveni govornik. Dr. Podreka je napisal čitanko v slovenskem in italijanskem jeziku, toda izdati teh svojih knjig nikoli ni mogel, ker za to ni mogel dobiti denarnih sredstev. Bile so tudi druge ovire.

Velik matematik in prirodoslovec je postal dr. Ivan Klodič, ki se je rodil l. 1828 v Hloidičih, umrl pa je l. 1898. Slovel je kot izreden matematik, inženir graditelj in profesor za fiziko na univerzi v Vidmu (Udine). V istem mestu je bil tudi vodja vremenoslovstva postaje, v kateri vodi je bil velik strokovnjak. Dr. Klodič je vse spoštoval zaradi njegove učenosti.

Prvi pa, ki je pisal v slovenskem jeziku med beneškimi Slovinci, je bil Peter Podreka, rojen l. 1822 v Sempetru. Postal je duhovnik ter kmalu navezal stike z drugo slovensko duhovščino ob Soči ter se nazval ljubecni do slovenske govornice. Med beneškimi Slovinci je širil zlasti Mohorjeve knjige. Bil je strasten delavec na polju

V Velikovem so zaprli med drugimi tudi okrajnega glavarja L. Estoca.

V Glosabici so zaprli slovenskega učitelja Viternika. — Drugi slovenski učitelj Aicholzer pa je razrešen s svojega službenega mesta. Več nastavljenih slovenskih učiteljev na Koroškem ni bilo.

Prve dni po prevzemu oblasti po narodnih socialistih je v Celovcu vladalo veliko pomanjkanje zastav s kljukastimi križi. Stiski so šele napravile konec pošilje naravnost iz rajha.

Prve redne nemške čete so prikorakale že v soboto 12. marca zvečer, a zmanj. V nedeljo je priletela na celovški aerodrom močna eskadrila nemških letal — 43 aparatov, med njimi mnogo bombnikov. Nemške letalce je celovško prebivalstvo sprejelo z navdušenimi ovacijami.

V ponedeljek, 14. marca, so prispele v Celovec prve čete nemške redne vojske. Tudi te so bile deležne navdušenega sprejema.

V tork je prišlo v Celovec 1000 mož nemške policije, ki je takoj prevzela v mestu varnostno službo. Nemška policija bo porazdeljena po vsej južni Koroški za vzdrževanje reda. — Enako močan oddelček nemške policije je prisel v Beljak, določen, da prevzame varnostno službo v severnem delu dežele.

V tork zvečer se je pojavila v Celovcu dolga kolona, 60 avtomobilov, na katerih so bile montirane zvočne naprave. Avtomobili z zvočniki so namenjeni za plebiscitno propagando, in so že v sredo jutraj z godbo nastopili pot v manjših skupinah po deželi.

Katoliško tiskarno »Carinthio« so že prvi dan zasedli narodni socialisti, zamenjali uradniško osebo in bive krščansko-socialno glasilo »Kärntner Tagblatt« je popolnoma redno izšlo v soboto, 12. marca, kot novo glasilo NSDAP s kljukastim križem na čelu.

Bivši Novi trg s celovskim znamenjem, dosedanj »Dollfusov trg«, je dobil novo ime po Adolfu Hitlerju.

Pred deželno hišo so požagali tako imenovan Dollfusov križ in ga odstranili. Enako so bili v vseh javnih poslopih takoj odstranjeni razni doprski kipi Dollfusa in vsi znaki bive Avstrije.

Bivše avstrijske državne zastave so prepovedane kakor tudi vse kombinacije teh zastav s kljukastim križem. Dovoljene so zaenkrat samo koroške deželne zastave in pristne zastave s kljukastim križem (brez raznih kombinacij).

Celovec kakor tudi Beljak sta postala v zadnjih dneh silno živahni mesti. Promet se je ekoral podsestori, vsi javni lokali so polni, kupčija je živahna. Tudi promenada nudi popolnoma novo sliko: nešteto pisanih uniform ji daje posebno pestrost. Če pogleda človek na to promeno, najde delno svojo razlago za navdušenje celovških deklet, ki da izkazujejo iz dna srca narodnemu socializmu.

Nepreklicno zad »Jikrat« TARANTELA - Kino Matica

ob 16, 19
in 21.15 uri

na Koroškem, ki skuša pokazati položaj po prvih vtihih novih razmer. K temu bi bilo pripomniti še to, da je z novim stanjem izgubila lista devotnost, ki je onemogočala vsako rešitev slovenskega vprašanja na Koroškem. Danes so v koroški deželni vladi ljudje, ki so doslej praktično vodili nemško nacionalno politiko na Koroškem in praktično tudi odločali o vseh vprašanjih, ki so se tičala slovenske manjšine, samo da so to funkcije vršili izven vlade in zato na zunanji za dejanski položaj niso bili odgovorni. Z zadnjim preobratom pa je ta dvotirnost prenehala: s prevzemom oblasti so koroški nemški nacionalisti prevzeli tudi polno odgovornost za položaj manjšine. To toliko bolj, v kolikor je vlada tudi dejansko avtoritarna ali bolje — totalitarna.

Slovenska manjšina na Koroškem ima pod sedanjimi razmerami prav svojevrsen in poseben položaj. S svojo dosedanj brezpogojno lojalnostjo do države je nedvomno dokazala, da je skrajno nenevarna. V razmerju do nove nemške države pa je ta njena lastnost aritmetično še okrepjena. Kaj namreč pomeni nekaj desetisoč Slovincov v državi, ki šteje 75 milijonov Nemcev? Nemčija je tako velika, da bo lahko to drobtinico tudi osrečila s tem, da ji omogoči samobitno kulturno in narodno življenje.

motijo. Med domačini Julijske krajine je takšno nepristransko postopanje višjih oblasti vzbudilo veliko zadovoljnost.

Iz Krkavcev pri Kopru nam pišejo, da je tamnošnji župni upravitelj, ki je italijanskega porekla, uvedel med službo božjo slovenske pesmi. Posvetne oblasti temu niso ugovarjale. Od cerkvene strani končna odločitev se ni prišla, a je samo po sebi razumljivo, da bo v najkrajšem času zadeva zadovoljivo urejena.

Jakob Zvab je v še nepojasnjenih okoliščinah v Dekanih umrl. Bil je star 73 let. Našli so ga zogledelega ob zgorelem grmčevju.

Družina Legiša v Devinu je sprejela od Musolinija nagrado 800 lir za rojstvo dvojčkov. — Isto nagrado je sprejela tudi družina Avgušlina Skok pri Sv. Luciji. Podobno nagrado so izplačali tudi družini Tomaža Zbogarja v Grgarju.

Ivan Suber, doma iz Cedadu, star 65 let je po nepojasnjenem naključju padel 25 metrov globoko, ko je polnil peč pri podjetju. Pobrali so ga mrtvega.

Hisa Franca Bizjaka v Odlici je pogorela in ima Bizjak kakih 10.000 lir škode.

Na solkanskem mostu so našli truplo, ki je imelo razbito glavo in sta manjkali obe nogi. Ležali sta nekoliko dalje stran. Komisija je ugotovila, da je žensko povozil vlak, ko je šla čez most. Ime nesrečnice še ni znano.

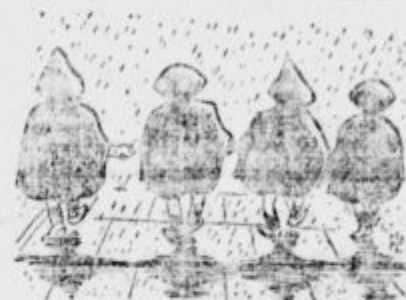
Na 4 leta zapora je bil obsojen Jožef Zidar z Trnovega, ker je svoje dni brez dovoljenja pobegnil čez mejo, mesto, da bi odšel k vojakom, kamor je bil vpoklican.

»Istrac« poroča, da je v tržaški pokrajini 7.331 avtomobilov, v gorški pokrajini 2.571 avtomobilov, v reški pokrajini 1.234 avtomobilov in v potiški pokrajini 2.232 avtomobilov. Zader sam jih ima 379.

Trst šteje danes 252.435 prebivalcev. Zensk je 12.463 več kakor moških. Na vsakega moškega odpade torej 1,10 ženske.

Pri delu so se ponesrečili Roman Marten iz Rocola pri Trstu, Božidar Terpin iz Sežane, Ivan Gregorič iz Trsta, Franc Cevna (76 let star) iz Sežane.

30.900 zastav je sešila v teku 40 let, odkar nepritrjeno služi pri podjetju tržaškega Lloydja zaslužna slovenska delavka Karolina Godina. — Podjetje je je pri tej priliki počastilo in obdarilo.

HRIPO

in drug prehlad lahko pre-

prečite z AFLUKIN pilulami

od Amsterdamsche Chininefabriek.

Zastopstvo: Kaštel d. d., Zagreb

Oglas reg. pod št. 8. 48.003

Akademija mariborskih fantovskih odsekov

Maribor, 20. marca.

Sinoči, na praznik sv. Jožeta, so priredili mariborski fantovski odseki svojo prvo akademijo. Veliko dvorano na Aleksandrovi cesti 6 so Mariborčani napolnili do zadnjega kotička. Med njimi smo opazili odlične goste izredno zanimive mariborskega občinstva, kakor skrbno pripravljen in izvajen spored, je bilo za Maribor navede prijetno presenečenje ter je pokazalo, da se mariborska javnost v polni meri zaveda pomena tega dela naše mladine na telesno-vzgojnem polju v okviru fantovskih odsekov in deklinskih krožkov. Spored akademije sam je imel namen podati podoba in prerez dela in stremljenja naše mladine ter je bil izredno pestro sestavljen. Nastopili so člani, članice, mladi in naraščaj ter so pokazali, da je njihovo delo v telovadnicah na vzorni višini. Akademija se je pričela z državnim himno. Sledila je simbolična vaja »Molitve«, nato simbolična vaja »Kaj pa delaš Anžeček«, naraščaj je nastopil z učinkovito »Borbo«, potem so prišli na vrsto ljubke »Peričice«, mladi so nastopili z izredno lepimi »prosimi vajami«, sledila je simbolična vaja »Slovenka sem«, nato pa se je prvi del sporeda zaključil z uspešnim nastopom članov na bradli. Po odmoru je bil najprej govor, nato je učinkovito deklamirala članica v novem deklinskih kroju himno slovenskih fantov. Naraščaj je izvajal »V bratskem objemu«, članice so nastopile z moderno gimnastiko, člani s prostimi vajami, potem še člani na drogu, za zaključek pa je bila lepa simbolična vaja »Gor žez izraz«. Kakor smo že poudarili, je bil ves spored vzorno izvajen ter nas je radostno presenetil, saj nam je nazorno pokazal, kako krepko se razvija življenje mariborskih fantovskih odsekov. Prirediteljem in vsem nastopajočim moramo k doseženemu uspehu čestitati. V veliko zadoščenje jim je bilo že navdušenje, s katerim so jih gledalci obilo nagradili.

— Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krci, utripanjem srca in glavobolom je naravna »Franz-Josefova« gorenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava »Franz-Josefova« voda milo učinkuje in sigurno otvarja, a vrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Brezplačno zavojček Dostavčevega toaletnega biserja na poskušnjo. Uspeli so prvi uporabi. Mozolji, ogre, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 din v znakah na: »Kermitalja«, Novi Sad 114. — V lekarnah in drogerijah originalni karlon 30 dinov.

KINO KODELJEVO Tel. 41-64

Danes ob 17. in 20. zadnjikrat verski velefilm

Življenje in smrt sv. Terezike

Zvečer ob 20. uri dvojni spored z dodatkom filma V sedmih nebesih (Simone Simon)

Radi ogromnega zanimanja bo predvajal ta spored v torek 22. in sredo 23. t. m. tudi kino Matica.

Predprodaja je od torka dalje pri blagajni.

Najnovejši vesti s Koroškega

Na dan prevzema oblasti po narodnih socialistih so še ob pol 7 zvečer korakale po celovških ulicah delavske kolone, ki jih je bivša vlada poklicala, da bi pomagale vzdrževati red. Prišlo je do manjših prask z narodnimi socialisti, resnejših incidentov pa ni bilo. Narodni socialisti so prejeli povelje, da se umaknejo z ulice in kmalu so bile ceste prazne. Isti zvečer ob pol devetih pa so narodni socialisti že v celoti obvladali ulico in mesto. Ponoči 11. marca so narodni socialisti zasedli že vsa javna poslopja, med njimi tudi deželno vlado. Drž. Glavar dr. Sucher je prošil za varnostno spremstvo, ki ga je odvedlo z deželne vlade do njegovega zasebnega stanovanja. Drž. glavar ni bil aretiran.

Novi koroški vladi stoji na čelu dr. Wladimir Pawlowski, njegov namestnik je nekdanji deželni glavar in vodja Landbunda Karmeyer, poleg njiju so v novi deželni vladi bančni ravnatelj Natmessnig, zdravnik dr. Kleczkowski, učitelj Alaski in kot strokovnjak za južnokoroška vprašanja poslovodja Heimstadta g. Maier-Kaibitsch.

Vodstvo kmetijske zbornice je prevzel njen nekdanji predsednik Anton Supersberg. — Pri Deželni kmetijski zadružni zvezi je bil namesto dosedanjega vodje Sumija imenovan inž. Mihael Grimschitz.

Vodstvo koroške bolniške blaginje je prevzel njen dosedanj ravnatelj Haus Mikuta, njen dosedanj vodja Graf pa je bil aretiran. Enako je bil aretiran dosedanj vodja Delavske zbornice Grossauer, njegove poele pa začasno vodi Karl Gebhardt.

Za predsednika industrijske zveze je bil imenovan baron Herbert Auer.

Za nove varnostne komisarije so bili po vsej Avstriji večinoma imenovani sami Nemci iz rajha.

Novi varnostni komisar za Koroško je SS. Obersturmführer dr. Isselhorst.

Po vsej Koroški je bilo precej aretacij, in prvi vrsti so bili aretirani privrženci bivega režima, ki so se na kakršnekoli način izkazali v preganjanju socializma. Poleg tega so priprili vodje legitimističnega pokreta in vse tiste, ki so pod sumom komunističnega prepričanja.

V Celovcu so bili med drugimi aretirani: deželni svetnik in blagajnik Juvan, ki so ga prijeli v baru. Pri sebi je imel baje lepo vsotico javnega denarja. Dalje državni svetnik Schuschnigg, predsednik deželnega sodišča dr. Ziegenner, in več ostalih vidnih funkcionarjev, med njimi več odvetnikov in profesorjev.

V Beljaku je bil med drugim aretiran vodja Domovinske fronte in dosedanj župan dr. Moebius.

Nedeljski sport

Hermes : Železničar 3 : 3 (3 : 1)

Ljubljana, 20. marca.

Pred maloštevilnimi gledalci se je vršila danes na Hermesovem igrišču v Šiški prvenstvena tekma med stanovskimi tovariši, in sicer med mariborskimi Železničarji in našimi železničarskim SK Hermesom. Obe moštvi sta nastopili v precej spremenjenih postavah, kar se je zlasti poznalo Hermesu v napadu. Igra ni nudila s strani hermezanovih igralcev nobenega športnega užitka, ker so gostje ves čas dominirali in le srečnemu naključju se imajo domači zahvaliti, da je ostala ena točka v Ljubljani.

Moštvi sta nastopili v tehle postavah:
Železničar (Maribor): Spanger, Frangeš III, Ronjak, Efferl, Frangeš I, Antolčič, Krasnik, Lutmany, Stifter, Pavlin in Stalekar.

Hermes (Ljubljana): Rožič, Ferjan, Beglez, Košenina, Bogme, Kretič, Rihar, Ivo, Borut, Runko in Derenda.

O igri kot taki prav za prav ni dosti povedati, ker se je tako v prvi kakor v drugi polovici tekme igralo v glavnem na polovici Hermesa. Mariborski gostje so bili vsekoli v večji ali manjši premoči, katerim domači niso mogli zaustaviti njihovega pritiska. Kljub temu pa je bila tekma mestoma prav zanimiva, ker so se odigravale sicer redke, a vendar napete situacije pred golom domačih, tu in tam pa tudi pred golom gostov.

Prvo polovico so otvorili Mariborčani, ki so že v 4. minuti po Pavlinu vodili 1:0, ki ga je ustrelil iz enajstmetrovke. V 6. minuti je izenačil Bogme, kateremu je pa zelo pomagal veter, kajti mariborskega golmana je dobesedno preigrala žoga, s katero se je igral veter. Železničarji postajajo čedalje bolj ofenzivni; kljub temu pa do 20. minute prvega polčasa ni bilo kaj posebnega videti, razen dveh izredno ugodnih šans na obeh straneh, katerih niti ena niti druga enajstoričnik ni znal izrabiti. V 35. minuti se Hermesu posreči iz kornerja izvoziti drugi gol, ki ga je zabil po predložitvi igralca Runko. In že takoj v naslednji minuti se Šiškarjem ponovno zasmeje sreča s tem, da je isti Runko zabil tretji gol za svoje barve, česar pa Hermežani po poteku igre niso zaslužili.

Drugi polčas, ki so ga otvorili domači, nam je pokazal prav isto sliko. V 15. minuti je Stifter iz enajstmetrovke poslal žogo v mrežo in stanje se glasi 3:2 že vedno za Hermesa. To je namreč že druga 11-metrovka v prid mariborskih Železničarjev. S tem nikakor ni rečeno, da se je izražala njihova premoč samo v streljanju enajstmetrov, ker so bili dejansko močnejši na polju.

Cross-country SK Ilirije SK Planina si je priborila tri prvenstva

Ljubljana, 20. marca.

SK Ilirija je priredila danes gozdni tek pod Cekinovim gradom v Tivoliju, katerega se je udeležilo 20 lahkoatletov prireditelja. SK Planine in celjske Jugoslavijske. Tekmovali so seniorji na 7 km dolgi progi, juniorji pa so imeli tri proge, in sicer: juniorji A so tekli na 1000 m, juniorji B na 2000 m in juniorji C na 3000 m. V seniorski skupini, kjer so tekmovali samo ilirijanski lahkoatleti, je zmagal znani reprezentativec Bručan, medtem ko so v vseh treh juniorskih skupinah zmagali lahkoatleti SK Planine, ki je postavila 9. to je skoraj polovico vseh tekmovalcev k današnjemu tekmovalju. V naslednjem prinašamo rezultate, ki so jih dosegli tekači pri današnjem gozdnem teku:

Juniorji A: 1. Kovačič (Pl.) 4:31 dve pet., 2. Voller (Pl.) 4:37 ena pet.

Juniorji B: 1. Potočnik (Pl.) 7:45, 2. Dobrajc (Il.) 7:47, 3. Rosič (Il.) 7:54, Bratož (Pl.) 7:56, 5. Kajzar (Il.) 8:09, 6. Belak (Pl.) 8:27, 7. Oswald (Il.) 8:54 dve pet., in 8. Mavec (Pl.).

Juniorji C: 1. Košir (Pl.) 10:52, 2. Glonar 11:07 tri pet., 3. Končan (Jugosl.) 11:17 dve pet., 4. Jerman (Pl.) 12:14, 5. Tomšič (Il.) 12:14 tri pet., 6. Bokal (Pl.) 12:31 tri pet., 7. Kopavnik (Il.) 13:29 štiri pet.

Seniorji: 1. Bručan (Il.) 26:23 štiri pet., 2. Markovič (Il.) 29:36 dve pet., 3. Kvas (Il.) 30:14 dve petini.

tako v startu kakor v kombinacijskem pogledu. Edino njihovi streli so pošiljali večino žog preko gola, ko so prišli do strela pred golom. Seje po tej enajstmetrovki se je igra zopet odprla, seveda v premoči Železničarjev. Tretji gol za mariborske barve je zabil Stifter v 28. minuti iz gneče pred golom, s čimer je postavil končno stanje 3:3 in s tem pripomogel svojemu klubu do ene dragocene točke. Med vsem tekmovaljem je pihal precej močan veter, ki je v prvi polovici koristil Ljubljancem v drugi pa Mariborčanom.

Hermes je imel precej dobro ozadje, vstevši krilsko vrsto, dočim je bil napad zelo šibek. In ravno zaradi tega, ker napad ni držal skoraj nobene žoge je imelo ozadje polne roke dela. Ako bi bil danes napad na svojem mestu, bi si Hermes prav lahko osvojil obe točki, saj je že vodil s 3:1. V splošnem se lahko reče o tej enajstoričnici, da nima dobrih strelcev, da napadalniki kvintet ne hodi po žoge in da nesmiselno podaja in premalo važnosti polaga na smotreno kombinacijsko igro. Poleg tega je napad zlasti pred golom neodločen, na polju in pred golom pa prepočasen.

Mariborski Železničarji imajo to dobro lastnost, da igrajo z veliko voljo in požrtvovalnostjo in da dobro startajo. So precej hitri in v kombinacijskem pogledu podajajo precej zadovoljiv nogomet, četudi pri njih ni šlo brez brezplodnega nabijanja, kar velja zlasti za strelce pred golom. Tudi ta enajstoričnica je zelo pomlajena, ki pa bo, kadar bo imela za seboj več težkih tekem, lahko podala zanimivo nogometno igro.

Sodil je g. Maccoratti zelo objektivno in dobro.

Predtekma

HERMES (jun.) : MARS (jun.) 4:0

Prvenstvene tekme

Belgrad, 20. marca. Današnje prvenstvene tekme so prinesle tri presenečenja. Prvo presenečenje je visok poraz Haška po Gradjanskem s 3:0, drugo presenečenje je poraz Hajduka v Zagrebu, kjer je podlegel Concordiji z 0:1, tretje presenečenje pa je neodločen rezultat med BSKom in Jugoslavijsko v Belgradu, kjer so pričakovali sigurno zmago BSKa. Vrstni red na tabelah se je po današnjih tekmah spremenil samo na čelu tabele. Hašk je padel s prvega mesta na drugo, prvo mesto je zasedel BSK.

Tabela se glasi: 1. BSK 20 točk, 2. Hašk 19, 3. Gradjanski 16, 4. Hajduk 12, 5. Slavija (Sarajevo) 12, 6. Bask 11, 7. Jugoslavijska 9, 8. Ljubljana 7, 9. Jedinstvo 7, 10. Concordia 7 točk.

Ljubljana je zasedla osmo mesto, ker ima boljšo diferenco v golih.

BSK : Jugoslavijska 0 : 0

Belgrad, 20. marca. m. Okrog 10.000 gledalcev se je nabralo na igrišču Jugoslavijske, ki so prisostvovali zelo razburljivo igri, kar velja posebno za drugi polčas. BSK je nastopil brez Giljoviča, Radovaniča in Stevoviča, katere so zamenjali Stojiljković, Manova in Surdonja. Zlasti se je občutila odsotnost Stevoviča, katerega je zelo slabo zastopala Surdonja. BSK je bil v teku vse igra nadmočen, zlasti v drugem polčasu, ko je Surdonja zavzel mesto na desnem krilu, a njegovo

mesto je prevzel Lechner. Jugoslavijska je igrala od začetka do konca na terenu podrejeno vlogo.

Bask : Jedinstvo 2 : 1

Na igrišču Jedinstva se je odigrala druga prvenstvena tekma pred 1000 gledalci. Maloštevno občinstvo ni prišlo na svoj račun, ker sta oba teama igrala precej slabo. Jedinstvo danes ni izvajalo kot običajno defenzivno igro, temveč je igralo od začetka do kraja odprto. Prvi polčas je potekel enakopravno, medtem ko se je v drugem polčasu pokazala nadmočnost Baska, ki se je tudi izrazila v rezultatu. Gol, ki je prinesel Basku zmago, je zabil desno krilo Mijić 10 minut pred koncem igre.

Slavija : Ljubljana 1 : 0

Sarajevo, 20. marca. m. Za današnjo tekmo ni vladalo veliko zanimanje. Le 1500 gledalcev se je nabralo na igrišču. Igra, ki sta jo pokazali obe moštvi, ni mogla zadovoljiti maloštevilnega občinstva. Tako Slavija kakor Ljubljana sta pokazali zelo slab nogomet. Ljubljana je od začetka vrinila Slaviji visoko igro in tako je vsa tekma potekala v visoki igri. V drugem polčasu se je nadmočnost Slavije še povečala. Po nešteti napadih se je posrečilo Slaviji v 18. minuti presenetiti Pogačnika. Desno krilo Ler je zabil edini gol. Po tem голу je Slavija izvedla še več napadov, ki pa so ostali brez uspeha. V splošnem sta obe moštvi danes pokazali zelo slab nogomet. Zlasti velja to za Ljubljano, ki je poleg drugih nedostatkov delala napake v startu, ne glede na to, da so bili naši fizično slabši. Pri Slaviji sta najboljši igrala oba branilca, v napadu pa Pavlič in e.č. Moštvo Ljubljane ne zasluži nobene pohvale. Sodil je zadosti dobro g. Matančič.

Zagreb, 20. marca. b. Pred 10.000 gledalci sta odigrala danes prvenstveno tekmo Gradjanski in Hašk, ki se je končala s 3:0 (1:0) za Gradjanskega.

Zagreb, 20. marca. b. Concordia je igrala danes s splitskim Hajdukom. Tekma se je končala z 1:0 (1:0). Odlikoval se je zlasti Vidmar.

Turnir SK Jadrana

Podjetni Jadranci so povabili za svoj prvi sponzorski turnir kar internacionalnega gosta, klub Grün-Weiss. Vse je bilo lepo v redu, gostje so prišli, nasprotniki so bili določeni, ali v zadnjem trenutku je posegla vmes višja sila, ki je določila, da gostje ne bodo igrali, ampak gledali. In tako se je zgodilo, da so morali biti odrejeni drugačni pari, kar je pomen prireditelje seveda zmanjšalo v občutni meri. Iz internacionalnega turnirja se je konec koncev izčlenil lep lokalni turnir, na katerem so svoje moči preizkušali štirje vidni domači nogometni predstavniki: rezerva SK Ljubljane, SK Reka, SK Grafika in SK Jadran. Prvi dan, na praznik sv. Jožefa, so se Ljubljanci pomerili z dobrimi Rečani.

SK LJUBLJANA : SK REKA 4 : 2

Ob prav pomladansko toplem zgodnjem popoldnevju sta oba nasprotnika živahno poskusila z napadi. Veselje pa se je tako v prvem kakor tudi v drugem polčasu okrog srede vselej vnašalo, tako da je bila igra dokaj mlačna. Ljubljana je predstavljala nekoliko močnejšega nasprotnika, ki je pokazal večjo rutiniranost pri izkoriščanju zrelih situacij.

Slikati ali fotografirati medvede v Alaski je postavno prepovedano.

SK JADRAN : SK GRAFIKA 2 : 1

»Crni umetniki« so še enkrat potrdili glas, da znajo igrati prav lepo. Njihova povezanost bi bila lahko za zgled marsikakemu tudi »boljšemu« klubu. Kombinacije so dovolj točne, Grafiki prihajajo hitro preko igrišča; manjka pa jim — kakor vsem slovenskim klubom — udarnost pred nasprotnim golom. Jadran je igral energično kakor vedno. Dasi je bil rahlo močnejši, je zmago dosegel le s precejšnjim trudom.

V nedeljo, dne 20. t. m. sta se srečala najprej premaganca, nato pa zmagovalca.

SK REKA : SK GRAFIKA 3 : 0

Rečani so bili — kot je tudi bilo pričakovati — mnogo boljši nasprotnik. Njihova zmaga ni bila niti za hip ogrožena. Igrali so ambiciozno in preko urnih kril, ki z nasprotnimi halmi niso imeli prehudih pregovorov, vedno znova prihajali pred »grafiki« gol. Grafika v polju sicer ni bila tako zelo slabši nasprotnik kot bi človek utegnil sklepati po rezultatu. Zato pa odpovedala njena napadalna vrsta.

SK LJUBLJANA : SK JADRAN 3 : 0.

Kakor vidimo, sta bila oba rezultata enaka; precej redek slučaj na nogometni prireditvi Ljubljane je z mladimi, agilnimi močmi takoj pritisnila, trdno odločena, da bo postala zmagovalca na tem turnirju. Njeni napadi so bili neprestana nevarnost in le dobri igri jadranske ožje obrambe je pripisati, da ni bil rezultat še večji.

Turnir je pokazal že dokaj dober in zanimiv nogomet, tako da prisotnemu občinstvu, ki ga je bilo kljub krasnemu pomladanskemu vremenu še kar precej, ni bilo žal, da se je potrudilo na trnovska tla. Upajmo, da je z njim materialno zadovoljen tudi prireditelj.

Mariborski sport

Maribor, 20. marca.

Začetek prvenstva sta otvorila danes SSK Maribor in SK Celje z 1:0 (1:0). Sodnik g. Deržaj iz Ljubljane. Ob prekrasnem vremenu je bila odigrana prva tekma za pomladansko prvenstvo LNP. Oba kluba sta nudila izredno slabo igro. Maribor je imel malo več od nje, toda navdušiti ni mogel prav nikogar. Več zrelih šans je bilo obupno pokvarjenih. Tudi Celjanom se je večkrat nudila prilika za gol, toda streljali so vedno preko ali mimo gola. Maribor, ki je bil prisiljen nastopiti oslabljen brez Kirbiša in Vesnaverja, je imel še najboljšega moža v vratarju, ki je bil zares požrtvovalen, dočim je ostalo moštvo igralo daleč pod običajno igro. Pri Celju se je mučil Slamič, vsi ostali pa so enako kakor pri Mariboru »plaval«. Občinstva je bilo le 500.

Predtekmo sta igrala rezervi Maribora in Rapida 1:0 (1:0). Sodil je g. Murko precej nesigurno.

Kairo, 20. marca. b. V 4. kolu teniškega prvenstva Egipta v Kairu je Punčec s 6:4, 6:4 porazil angleškega igralca za Dawisov pokal Hughesa.

Zveza slovenskih lahkoatletskih klubov v Ljubljani. Redna seja zveze bo v torek, dne 22. marca, ob 20 v kavarni Miklič. Prisotnost vseh odbornikov obvezna. — Predsednik.

FOTOMATER

Fotografski objektiv

Pisatelj Ludvig Plaf pripoveduje v svoji knjigi »Umetnost in obrt, kako je l. 1839. prisostvoval v Parizu rojstvu ali vsaj krstu fotografije. 19. avgusta je stal pred Akademijo znanosti, kjer je Arago razlagal posebnosti daguerreotipije, in opisuje napetost množice, ki bi bila rada zvedela podrobnosti izuma. Takole piše:

Končno so se po dolgem čakanju odprla v ozadiju neka vrata in prvi poslušalci so se vsuli na predprostor. »Jodovo srebro!« je vzkliknil prvi, »živo srebro!« je kričal drugi ... nikdo ni razumel. Polagoma pa se je skrivnost pojasnila. Uro pozneje so bile naravnost oblegane prodajalne optikove, ki niso mogli zbrati dovolj instrumentov, da bi mogli zadovoljiti armado daguerreotipistov. Čez nekaj dni pa je bilo videti na vseh pariških trgih pred cerkvami in palačami postavljene zabojčke na trinožnih stojalih.

Leta 1839 so torej izum daguerreotipije izročili široki javnosti. Fotografski objektiv je bil znan že več sto let poprej. Najprimitivnejšega, dobesedni nič, je opisal že Leonardo da Vinci okrog leta 1500 v svojih manuskriptih: »Če vstopijo slike osvetljenih objektov skozi majhno luknjico v zelo temno sobo, potem ujemti te slike v notranjosti sobe na kos belega papirja in na papirju boš mogel opazovati vse objekte v njihovi resnični obliki in njihovih barvah.« Torej luknjica, navadna luknjica in črn zabojček, kakor je opisan še danes prav spredaj v vsaki fotografski učni knjigi po vzoru, ki ga je napisal Leonardo da Vinci:

Za optično snemanje zadostuje že prav primitivna naprava: majhen, za svetlobo neprepustljiv, v notranjosti črno pobarvan zabojček, ki ima v sredini sprednje stene tanko kovinsko ploščico z zelo majhno luknjico kolikor mogoče gladkega oboda, na zadnji steni pa pritrjeno motno steklo. Če postavimo takšno pripristo kamero na okno sobe in pogledamo na motno steklo, vidimo na njem pomanjšano sliko našega vsakodnevnega raz-

gleda z razliko, da je slika na motnem steklu zvrnjena.

Luknjica, ta dobesedni nič, opravlja torej pri takšnemle zabojčku fotografsko prav važno opravilo. Iz kaosa svetlobnih žarkov, ki jih reflektirajo predmeti pred njim na vse strani, zbira žarke s posameznih točk na predmetih in jih pošilja na isto mesto na medlici, kamor spadajo. Usmerja jih na pripadajoča jim mesta na medlici, da izrišejo točko za točko, in jih urejuje, tako nekako, kakor urejuje prometni stražnik promet na cestnih križiščih. Ta navidežno brezpomembna luknjica opravlja torej prav tako važno delo, kakor bleščeči objektivni na modernih kamerah, in predstavlja zaradi tega tudi neke vrste objektiv, čeprav najpreprostejšega. Tiste zmožljivosti, kakor jo imajo moderni objektivni, seveda nima: slika ni popolnoma ostra, pa tudi svetlobno je zelo šibka, da je komaj zaznavna.

Zmožljivejši objektiv omenja že l. 1559 J. B. Porta v Neaplju, ki je opisal camero obscura z ugrajeno zbiralno lečo, dočim opisuje osmero let pozneje Barbaro v Benetkah takšno kamero z bikonveksno lečo. Leta 1747 so že prišli do spoznanja, da je mogoče napako barvnega odklona svetlobnih žarkov korigirati ter so leta 1758 zgradili prvo akromatično lečo, toda samo za daljnogled. Potem je šel razvoj fotografskega objektiva dalje. Počasi, toda vztrajno so izboljševali optiko fotografske objektivne, kajti odpraviti je bilo treba dolgo vrsto napak, ki jih ima navadna zbiralna leča. Svetlobni žarki niso namreč tako uobgljivi, kakor bi sodil lajik po opisu kamere z luknjico, ter je potreben krepkejši in odločnejši stražnik, da napravi red pri vstopu v kamero in pri zbiranju na medlici. Navadna zbiralna leča tega ne zmore. Slika, ki jo takšna leča na medlico projicira, ni dovolj ostra, niti ni dovolj svetla. Če vzamemo lečo z velikim premerom, se svetlobnost sicer poveča, zmanjša pa se ostrina slike. Šele leta 1865 smo dobili prvi periskop, leta 1866 prvi aplanat in leta 1889 prvi anastigmat, ki so ga z leti še izpopolnili do dovršenosti, s kakršno so

zgrajeni moderni anastigmati, ki se košatijo na naših kamerah.

Anastigmati so najplemenitejši predstavniki fotografske optike. Z njimi so opremljene vse boljše kamere, kar se pozna v ceni kamer in kvaliteti slik. Mnogo kamer cenejših modelov pa je opremljenih tudi z manj vrednimi objektivmi, česar pa seveda ne smemo razumeti v slabem pomenu besede. Ti cenejši objektivni so nekakšni mejniki v zgodovini razvoja fotografske optike. Čim starejši so, več napak imajo. Največ napak ima navadna zbiralna leča. Ker temelji gradnja nekaterih specialnih objektivov prav na izkoriščanju napak navadne zbiralne leče ter je v prometu še vedno precejšnje število objektivov, ki niso korigirani proti vsem napakam, si bomo te napake nekoliko ogledali.

1. Barvni odklon.

Navadna zbiralna leča je prizmatično telo, ki lomí svetlobne žarke po istem principu, kakor steklena prizma. Belo svetlobo razklanja torej tudi v njene barvne sestavine: v rdeče, oranžne, rumene, zelene, modre in vijolične žarke z vsemi vmesnimi barvnimi otenki. Ne lomí pa barv različnih valovnih dolžin enako. Kemično učinkovite kratkovalovne modre in vijolične žarke lomí močnejše, kakor optično svetle rdeče in rumene svetlobne žarke barvnega spektra. Žarki različnih valovnih dolžin imajo torej zaradi različnega lomljenja tudi različno goriščno razdaljo ter ne more nastati zaradi tega na nobeni točki popolnoma ostra slika predmeta. Gorišče vijoličnih žarkov leži najbližje leče v točki a, modrih v nekoliko večji razdalji od leče v točki b, rumenih še dalje pri c, rdečih pri d in infrardečih najdalje pri e. Gorišče optično svetlih žarkov imenujemo optično gorišče, dočim označujemo gorišče kemično učinkovitega dela spektra kot kemično gorišče. Ostrino slike ustanovljamo z rumenimi žarki, za katere je naše oko najbolj občutljivo, ter vidimo zaradi tega največjo ostrino v optičnem gorišču pri c. Ker pa je fotografsko negativno tvorivo najbolj občutljivo za modro-vijolične žarke ter nastane na njem ostra slika le takrat, kadar stoji pri snemanju v kemičnem gorišču, bi dobili neostro sliko, če ne bi izravnali razlike med obema goriščema. Ta razlika

je precejšnja ter znaša pri ustanovitvi na neskončno oddaljene predmete 1/50 goriščne barvno nekorrigiranega objektiva. Popravimo jo lahko tako, da po ustanovitvi slike na medlici skrajšamo izteg po formuli:

$$\text{razlika} = \frac{\text{izteg krat izteg}}{\text{goriščna krat 50}}$$

ali pa vstavimo pred objektiv rumenico, ki zabrani modro-vijoličnim žarkom dostop do medlice, oziroma do negativnega tvoriva pri osvetlitvi.

Barvno razliko imajo monokli in barvno nekorrigirani periskopi in bistigmati, dočim je pri modernih objektivih korigirana do prav majhnega ostanka, ki ga v praksi ni treba upoštevati. Le pri snemanju s kratkovalovnimi ultravijoličnimi in dolgovalovnimi infrardečimi žarki, ki je korekturi modernih objektivov niso obsežni, nastane tudi pri takšnih objektivih barvna goriščna razlika. Zaradi infrardečih žarkov nastalo razliko, ki znaša 1/200 goriščne razdalje, popravimo z zdlžanjem iztega, ultravijoličnim žarkom pa zabranimo dostop do negativnega tvoriva s posebnimi U.V.-filtri. Imamo pa objektivne, ki so v znanstvene namene korigirani tudi za snemanje z ultravijoličnimi in infrardečimi žarki.

Barvno goriščno razliko odpravimo, če zlepimo navadno zbiralno lečo z razprševalno lečo, ki sta vsaka iz zbiralnega stekla in zaradi tega različno močno lomita svetlobne žarke in različno močno razklanjata tudi njihove barvne sestavine. S takšno kombinacijo dobimo objektiv akromat, tako imenovano pokrajinsko lečo, ki je korigirana toliko, da imajo vijolični in rumeni svetlobni žarki isto gorišče. Najpopolnejše barvno korigirani objektivni so apokromati, pri katerih se krije gorišče vijoličnih in rumenih žarkov točno z goriščem rdečih in zelenih svetlobnih žarkov. Rabimo jih v tribarvni fotografiji in pri reprodukcijah večbarvnih predlog.

Naša društva

Fotoklub Ljubljana. Program za tekoči teden: v torek predavanje, v petek kritika slik. V ponedeljek, 21. marca, ob 20. seja razstavnega odbora v klubovem lokalu.